

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla dr. Molnár István ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek - ... jogtanácsos által képviselt **alperes neve (címe)** alatti székhelyű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2008. július 7. napján kelt 10.G.40.197/2005/146-I. számú közbenső ítélete ellen a felperes 148. és az alperes 147. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét **megváltoztatja** és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000.- (Háromszázezer) Ft első- és másodfokú perköltséget.

Az állam által előlegezett szakértői költséget a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes kereseti előadása szerint részben a saját, részben pedig a hozzátartozói tulajdonában álló illetve általa vásárolt **/település 1/** 046/3., 033/1., 044/4., 0119/9-10-11., 035/5., 035/15., 035/22., 035/21., 034/26., 044/2., 046/3., 046/6., 035/26. hrsz. alatt nyilvántartott földterületeken növénytermesztéssel, illetve állattartással foglalkozik. Ezen ingatlanok a Duna-Tisza közének déli részén található ún. víztesten fekszenek, amelynek északi határa Kecskemét magasságában, a déli Szerbia területén, nyugati határa a Duna vonalában, a keleti pedig a Tiszától keletre, mintegy 10 km-re húzódik. A Duna-Tisza közti Homokhátság területén az 1970-es évek második felétől a talajvízszint csökkenő tendenciát mutat, a csökkenés mértéke

meghaladja az országos átlagot. A jelenség okait számos tanulmány vizsgálta, s a térséget fenyegető további kiszáradás megelőzésére, illetve csökkentésére kormányzati szinten intézkedési terveket dolgoztak ki.

Az Alsó-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság 1991-ben vízgazdálkodási hatásvizsgálatot végzett, amely kiterjedt a térség talajvíz-háztartási viszonyainak változásaira, az azt előidéző okokra, különös tekintettel a Geofizikai Kutató Vállalat által Kömpöc térségében szénhidrogén kutatási célból végzett 3D típusú vizsgálatok talajvízháztartásra gyakorolt hatására. A vizsgálat során arra a következtetésre jutottak, hogy a geofizikai robbantások az e területhez tartozó térségben a talajvízben nem váltanak ki szignifikánsnak tekinthető kémiai változást, a talajvízre nem jelentenek terhelést, s több mint 90 %-os valószínűséggel állítható, hogy a geofizikai robbantások nem okoznak fizikai változásokat a talajvíz minőségi mutatóiban sem.

1994. évben **/személy 1/** és társai a Kecskemét - Szentés - Békéscsaba - Gyula vonaltól délre eső területek talajvízhelyzetének feltárása tárgyában készítettek tanulmányt, amely utalt a Vízügyi Tudományos Kutató Központ (VITUKI) 1986-ban lefolytatott vizsgálatára. E szerint a talajvízszint süllyedés előidézésében 50 %-ban az időjárási viszonyok, 50 %-ban pedig az emberi beavatkozások tekinthetők kiváltó oknak. Ez utóbbi körében 6 %-ra tehető a talajvízből, 25 %-ra a rétegvízből történő kitermelés hatása, 2 %-ban pedig a szénhidrogén bányászatot is magában foglaló egyéb tényezők játszanak szerepet. A tanulmány végkövetkeztetése szerint a területre eső csapadék csökkenésére visszavezethető tartós beszivárgáshiány és a többlet leszívás borította fel a vízháztartási egyensúlyt bizonyos területeken.

A Magyar Tudományos Akadémia Homokhátság 2004. címmel szintén vizsgálta a térség talajvízszintje csökkenésének okait. Utalt arra, hogy az ENSZ Élelmezésügyi Világszervezete a FAO, hosszútávú előrejelzésében az éghajlati változások eredményeként félsivatagi övezetté nyilvánította a Duna-Tisza közét, a borúlátóbb elemzések pedig az elsivatagosodás veszélyét vetítik előre. Az éghajlatváltozáson túl ennek meghatározó okaként jelölte meg, hogy a lakosság a területen - feltehetően engedély nélkül - talajvizet kitermelő csökök tízezreit létesítette.

A Közép-Duna-völgy komplex feltárható fejlesztése érdekében „Beszédes program” címmel terv készült, amely kiemeli, hogy a kialakult helyzet súlyossága kormányzati szintű beavatkozást is szükségessé tett. Ennek keretében a 105/1995. (XI. 1.) Országgyűlési határozat cselekvési program kidolgozását irányozta elő a probléma kezelésére, az 1998-as Országos Területfejlesztési Konceptió nevesítve tartalmazza a „... talajvízszint süllyedés megállítása és vízvisszatartás megoldása a Duna-Tisza közti Homokhátságon” feladatát, a 2095/2004. (IV. 27.) Korm. határozat pedig a 2004-2008. közötti időszakra intézkedési tervet tett közzé a Duna-Tisza közti hátság kedvezőtlen helyzetének javítására.

Gf.II.30.419/2008/5. szám

Az alperes a ...-i térségben szénhidrogén bányászati tevékenységet folytat. Az ennek során kitermelt, vizet és gázolint tartalmazó anyagot szétválasztást követően csővezetéken Szankra juttatja el. 1979. évben a **/település 1/** Észak II. számú kútnál gázkitörés történt, amelynek elfojtásához szükséges vizet az alperes részben a perbeli terület felszíni vizeiből, részben rétegvizet kitermelő kutakból nyerte. Ugyancsak e területen az 1979. és 1999. közötti időszakban földgáztároló kutakat épített. A gázkutak fúrásához szükséges vízmennyiséget az ott létesített vízkutak útján biztosította. Jelenleg a perbeli területen két vízkutat (egy tűzivíz és egy szociális vízhasználatot biztosító kutat) működtet, amelyekhez vízjogi engedéllyel rendelkezik. Az alperes mind a gázkutak fúrásához, mind pedig a tűzivíz és a szociális ellátás biztosításához szükséges vizet rétegvízből nyeri.

A felperes kereseti kérelmében 6 millió forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelése jogalapjaként az 1993. évi CLVIII. törvény 37. § (2) bekezdésére, 37. § (1) bekezdésére és 49. § (4) bekezdés d/ pontjára hivatkozott. Keresete indokolásaként előadta, hogy az utóbbi évtizedekben a saját és a családtagjai tulajdonában lévő mezőgazdasági földterület talajvízszintje jelentősen csökkent, s emiatt gyakorlatilag elsivatagosodott a terület. Álláspontja szerint a kialakult vízhiány az alperes bányászati tevékenységére vezethető vissza. Egyrészt ugyanis azzal függ össze, hogy az alperes az 1979. évi gázkitörés elfojtására használt több ezer köbméter vizet döntően a családja tulajdonában lévő földterületről szivattyúzta, másrészt, hogy a területen robbantásos módszerrel folytatott kutatási tevékenység, amelynek következtében a két felső vízzáró réteg összetöredezett, ami miatt a talajvíz elszivárgott. Csökkentette továbbá véleménye szerint a talajvíz szintjét az alperes által létesített mintegy 75 db gázkút fúrásához felhasznált vízmennyiség is, valamint a gáztároló üzemeltetése, a kutak és a csövek állandó rezonanciája, ami szintén talajvízvesztést eredményez. Állította, hogy a vízhiány miatt a növénytermesztés és az állattenyésztés veszteséges, az ingatlanok értéke csökkent.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a talajvízszint csökkenés a tevékenységével lenne összefüggésbe hozható.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes bányászati tevékenységével 20 %-ban hatott közre a felperes kárának bekövetkezésében. A per során meghallgatott tanúk vallomását és a beszerzett szakértői véleményeket értékelve arra a következtetésre jutott, hogy az alperes által alkalmazott technológia elvileg nem teszi lehetővé a talajvízszint süllyedését. A tanúvallomások alapján ugyanis bizonyítottan fogadta el, hogy az alperes a gázkutak fúrásához szükséges vizet nem a talajvízből, hanem annál mélyebb rétegekből szerezte, 1999-től kezdődően pedig ballonokban szállította a helyszínre. Rámutatott továbbá - **/szakértő 1/** szakértői véleményére hivatkozva -, hogy a robbantásos eljárásnál alkalmazott technológia megakadályozza a víz mélyebb rétegekbe jutását. Ugyanakkor a beszerzett szakértői vélemények alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a rétegvíz-kitermelés jelentősen közrehatott a talajvízszint csökkenésében, s mivel a perbeli adatok szerint az alperesen kívül más nagy közüzem nem működött

közre a rétegvíz kitermelésében, álláspontja szerint a felperes talajvízszint csökkenés folytán bekövetkezett kárában az alperes - bányászati tevékenységével - 20 %-os arányban hatott közre. A közrehatás mértékének meghatározásakor figyelembe vette, hogy maga a szénhidrogén bányászat talajvízszint csökkentő hatása legfeljebb 1-2 %.

A közbenső ítélet ellen mindkét fél fellebbezett. A felperes fellebbezésében elsődlegesen a közbenső ítélet megváltoztatásával az alperes kártalanítás iránti felelősségének 70 %-ban történő megállapítását, másodlagosan a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy az általa előterjesztett indítvány ellenére az alperes a per eldöntése szempontjából lényeges körülményekre nem nyilatkozott, illetve adatokat nem szolgáltatott (a gáztározó térségében létesített csőkutak, rétegvíz kitermelő kutak létesítésére, használatára vonatkozó vízjogi és egyéb engedélyek, a gázmezőről a kitermelés során Szankra továbbított víz mennyiségére vonatkozó kimutatás stb.). Álláspontja szerint az alperes ezen mulasztását - ahogyan azt az elsőfokú eljárásban is indítványozta - a terhére kell értékelni, megállapítva a **/szakértő 2/** magánszakértői véleménye által igazolt 70 %-os arányú közrehatást. A másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja esetére új eljárás keretében kérte e bizonyítás lefolytatását.

Álláspontja szerint az alperes alkalmazottainak tanúvallomása bizonyítékként nem értékelhető, így megalapozatlanul állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy 1999-et követően ballonokban történt a víz szállítása a perbeli területre. Ennek az elsőfokú bírói megállapításnak ellentmond **tanú 1** és **tanú 2** tanúk előadása, amely szerint ezt követő időszakban is fúrtak a gázkutak mellett csőkutakat. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt - a fenti tanúk által igazolt - tényt is, miszerint a gázkitermeléssel együtt folyamatosan rétegvíz is kitermelődik, amelyet az alperes leválaszt a gáztól és külön vezetékkel Szankra továbbít. Kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte **tanú 3** tanúnak azt az ismételt meghallgatásakor tett vallomását, amelyből megállapíthatóan egy kút fúrásához 1500 köbméter vízre volt szükség, és további vízfelhasználást igényelt a savazás is. **tanú 1** szintén nagyobb mennyiségű vízfelhasználást jelölt meg újbóli meghallgatásakor.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az alperesi közrehatás arányát csak 20 %-ban állapította meg, holott **/személy 2/** a rétegvíz-kitermelés hatását 25, míg a szénhidrogén bányászatét 1-2 %-ban jelölte meg, továbbá, hogy nem vonta mérlegelési körébe **/szakértő 2/** magánszakértő véleményének azt a megállapítását, amely a 30 méter feletti talajvíz-rétegekből történő vízkitermelésre vonatkozott. Érvelése szerint az alperesi csőkutak vízkivételének talajvízszintre gyakorolt kedvezőtlen hatását igazolja az is, hogy a perbeli területtől mintegy 4-5 km. körzetben a kutak vízszintje lényegesen magasabb, mint az általa használt földeken, amit **/szakértő 1/** szakértő véleménye is alátámaszt, e szerint ugyanis a talajvízből történő vízkivétel okozhat a vizsgált területen a felperes által jelzett vízszintcsökkenést. Kiemelte, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján az éghajlat és különösen a csapadékvíz évi mennyisége 100 éves viszonylatban nem változott a térségében.

Az alperes fellebbezésében a közbenső ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte. Hivatkozott arra, a per során becsatolt kutatási anyagok és tanulmányok egyértelműen alátámasztják, hogy a perbeli területet is magában foglaló térségben az elsivatagosodásért az időjárás, a globális felmelegedés a felelős, illetve az, hogy az Alföldön megváltozott a mezőgazdasági tevékenység, amelyhez kapcsolódik a megállapíthatatlan mennyiségű engedély nélküli kútfúrás és vízkivétel, illetve a belvízcsatornák létesítése. Kiemelte, a bányászati tevékenység olyan mélységben folyik, hogy az nem hat ki a talajvízkészletre, amit a perben beszerzett szakértői vélemények is igazoltak. **/személy 2/** és **/szakértő 1/** szakértői véleményére hivatkozva iratellenesnek minősítette az elsőfokú bíróság 20 %-os alperesi közrehatás megállapítására vonatkozó álláspontját. Kiemelte, nem szolgálhat az alperes hátrányára az, hogy nem igazolható, miszerint az adott területen milyen egyéb tevékenység folyik rétegvíz kitermelésre, Utalt e körben arra, hogy Bács-Kiskun megyében és Csongrád megye Duna-Tisza közí szakaszán összesen 62 homokbánya működik.

A felperes fellebbezése **alaptalan**, az alperes fellebbezése **alapos**.

A perben nem volt vitatott, hogy a felperesi ingatlanokon az elmúlt évtizedekben folyamatos környezetkárosodás következett be (vízhiány, talajkiszáradás, talajvízszint-csökkenés), emiatt a felperes e területeken folytatott mezőgazdasági tevékenységének (állattenyésztés, erdőgazdálkodás, takarmánynövény-termesztés) jövedelmezősége csökkent, azaz a felperest kár érte.

Az alperes kártalanítási kötelezettségének megállapíthatósága szempontjából a Pp. 164. §-a alapján a felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy a keresetében megjelölt kár bekövetkezésének közvetlen oka a talajvízszint csökkenése, továbbá, hogy a talajvízszint-csökkenés az alperes tevékenységére vezethető vissza. Az elsőfokú bíróság az előbbi körülmény fennállását tényként kezelte, anélkül azonban, hogy e körben a tényállást feltárta volna. Nem ismert ugyanis, hogy a felperesi legelők és erdők növényzetének, valamint a szántóterületeken termelt takarmánynövényeknek a gyökérszónája milyen mélységig nyúlik a földbe, s ehhez képest a talajvízszint csökkenése mennyiben gátolja a mélyebb talajrétegekből történő vízfelszívást. Nincs adat arra, hogy a termésidőszak csapadékviszonyai, illetőleg az ekkor jelentkező csapadékhiány mennyiben járult hozzá a növényzet kiszáradásához. Az iratok között 55. sorszám alatt elfekvő, **/személy 3/** tanulmánya szerint a szárazság miatti terméseredmény csökkenésének oka elsősorban a csapadékhiány, illetve az időjárás, amely tényező közrehatási aránya a magas térszintű területeken a 80 %-ot is eléri. Erre vonatkozó bizonyítás lefolytatásának hiányában tehát egyértelműen nem állapítható meg, hogy a felperes kára mennyiben vezethető vissza a talajvízszint-csökkenésre. Ez azonban a jogvita elbírálását nem akadályozza, tekintettel arra, hogy - az alábbiakban kifejtettek szerint - nem bizonyítható, hogy a talajvízszint csökkenése az alperes tevékenységére vezethető vissza.

Annak megítélése, hogy az alperes tevékenysége és a talajvízszint csökkenése közötti okozati összefüggés fennáll-e, hidrogeológus szakértő bevonását tette szükségessé (Pp.

177. § (1) bekezdés). Az elsőfokú eljárásban beszerzett **/szakértő 1/** igazságügyi szakértő véleménye alapján a kérdés tisztázható. Megjegyzi az ítéletábra, az alapszakértői vélemény benyújtását követően lefolytatott tanúbizonyítás következtében részben módosultak azok az adatok, amelyek a szakvélemény elkészítésekor a szakértő rendelkezésére álltak, s ez indokoltá tette a szakvélemény kiegészítését. Az elsőfokú bíróság mulasztását az ítéletábra a másodfokú eljárásban pótolta és az így kiegészített szakértői véleményt ítélezése alapjául fogadta el.

A szakvélemény logikusan és meggyőzően vezeti le, hogy a hidrogeológiában a vízkészleteket hidrogeológiai egységként lehet és kell vizsgálni. Ezek a hidrogeológiai egységek az EU vízkeret irányelve alapján az ún. víztestek. Egy víztesten belül elvileg bárhol is történik vízkivétel, az a teljes rendszerre hat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy adott víztesten belüli vízkivétel az érintett területrészen minden pontján azonos mértékű vízszintcsökkenést eredményez. A relatíve magasabban fekvő területrészekben a vízszintcsökkenések magasabbak, a mélyen fekvő területrészekben alacsonyabbak. Mindez azt jelenti, hogy egy adott terület felszín alatti vízkészleteiben bekövetkezett változások okai nem vizsgálhatók lokálisan, hanem csak az adott víztest egészére nézve. Elemi természettudományi ismeretek alapján is belátható ugyanis, hogy a víz mindaddig, amíg vízzáró közeggel nem találkozik, a magasabb hely felől az alacsonyabb felé szivárog, így az adott víztest területén bárhol történik jelentősebb vízbevitel vagy vízkivétel, annak hatása az adott víztest egész területén érvényesül.

A felperesi ingatlanok a Duna-Tisza közének déli részére eső - a tényállásban részletezett kiterjedésű - víztesten találhatók. Az e víztesten tapasztalható talajvízszint-csökkenés okait az 1990-es évektől kezdődően számos kutatás vizsgálta, s az e témakörben keletkezett, fentiekben ismertetett tanulmányok egyezően arra az eredményre jutottak, hogy a talajvízszint-csökkenés oka egyrészt a klímaváltozással, ezen belül elsősorban a csapadékhiánnyal magyarázható, másrészt emberi tényezőkkel, elsődlegesen a talajvízből és a rétegvízből történő vízkivételekkel függ össze. Ez utóbbiak tekintetében a tanulmányok elsősorban az illegálisan létesített és tízezres nagyságrendűre becsült fúrt kutakból történő vízkivételt jelölték meg. Ugyanakkor egyetlen tanulmány sem hozta összefüggésbe a talajvízszint-csökkenést az alperes szénhidrogén bányászati tevékenységével.

Az aggálytalan szakvélemény alapján egyenként is cáfolhatók azok a konkrét körülmények, amelyekre a felperes a kára és az alperesi tevékenység közötti okozati összefüggés fennállását alapítja.

1. A felperes a talajvízszint-csökkenés egyik okát abban jelölte meg, hogy az alperes a területen talajvizet kitermelő csökökatat létesített. Ezen állítása nem nyert bizonyítást. Az alperes mindvégig következetesen állította a perben, hogy az általa létesített kutak nem talajvizet, hanem rétegvizet termelnek ki. Ezt megerősítette **/szakértő 1/** szakvéleménye, amelyből kitűnően az alperesi kutak kiképzése mélyszinti, szűrőzésük 100 méter mélység környékén kezdődik. Ezt alátámasztja az alperes által csatolt vízjogi üzemeltetési engedély (134. sorszám), amelyet az ún. K6.

számú tűzivíz és az ún. K7. számú szociális víz használatát biztosító kutakra adtak ki. Azt, hogy a gázkutak fúrásaihoz létesített kutak rétegvizet használtak fel, a gázkútfúrás technológiáját illetően megfelelő szakismerettel és szakértelemmel rendelkező **tanú 4** és **tanú 1** tanú vallomása is alátámasztja. Ennek cáfolatára nem alkalmas **tanú 3** tanú vallomása, aki ugyan állította, hogy a talajvízből biztosította az alperes a gázkutak fúrásához szükséges vizet, azonban saját előadása szerint sem rendelkezik az erre vonatkozó technológiai ismeretekkel.

2. Az alperes maga sem vitatta, hogy bányászati tevékenységéhez kapcsolódóan kutjai rétegvizet termelnek ki. A tanulmányok a rétegvíz kitermelés talajvízcsökkenést eredményező hatását 25 %-os mértékűre teszik. A szakvéleményből kitűnően azonban a rétegvíz-kitermelés hatása is az egész víztest vonatkozásában értelmezendő. **/szakértő 1/** szakvéleményéből megállapíthatóan a perbeli víztestnél a rétegvíz-kitermelés éves mértéke mintegy 120 millió köbméter, amelyből az alperesre eső hányad - a gázkutak fúrásához felhasznált mintegy 10.500 köbméter vízmennyiség alapul vételével - csak töredékezzrelékben fejezhető ki. Az alapszakvélemény előterjesztése után módosított tanúvallomások alapján ennek a mennyiségnek legfeljebb a négyszerese vehető figyelembe, amely azonban még így is olyan minimális hányadot tesz ki a teljes rétegvíz-kitermeléshez viszonyítva, hogy annak talajvízcsökkentő hatása gyakorlatilag nem kifejezhető.

3. **/szakértő 1/** kiegészítő szakértői véleményéből kitűnően ugyanez mondható el a gázkitermelés során előálló vízvesztés hatását illetően is.

4. A szakértő kizárta a szeizmikus kutatási eljárás talajvízszint-csökkenésre gyakorolt hatását is. Rámutatott, hogy az Alföldön rideg, törésre hajlamos képződmények nem, vagy igen alárendelt mennyiségben találhatók. A vízzáró és vízrekesztő képződmények különböző mértékben tömörödött (kompaktálódott) agyag-, iszap- és agyagos iszapképződmények, amelyek dinamikus terhelés, mint pl. robbantás hatására nem repednek meg, hanem alapvetően képlékeny alakváltozást szenvednek, ami a vízvezető, illetve vízzáró képességet nem befolyásolja. A kérdéses területen tehát a vízzáró rétegek nem töredezhettek. Ezzel a szakértői megállapítással szemben azt meggyengítő, megalapozottságát megkérdőjelező szakmai érveket a felperes nem tudott felhozni, így minden alapot nélkülöz az az állítása, hogy a robbantások miatti vízzáró réteg töredezettsége hozzájárulhatott a talajvízszint csökkenéséhez.

5. A gázmező üzemeltetése a szakvéleményből kitűnően szintén nincs hatással a talajvízszintre. A szakértő kifejtette, a gáztároló üzemelési elvéből következik, hogy csak úgy tud működni, ha a környezetétől és főképpen a gravitációs vezérlésű, felszín alatti vízrendszertől való elszigeteltsége biztosított. Ily módon a gáztárolás üzemelése és a felszín közeli vízáradók vízszintcsökkenése nem kapcsolható össze. A gázmező üzemeltetése sem történhet oly módon, hogy ott rezonancia keletkezzen, mivel ez a kutak állapotának romlását, szerkezetének sérülését és a gáz elszökését eredményezhetné. Nincs tehát okozati összefüggés a gázmező üzemeltetése és a

rezonancia keletkezése között. Ettől függetlenül sem lehet a rezonanciának hatása a vízvezető, illetőleg vízzáró képességre a robbantásos kutatási eljárás kapcsán kifejtett indokok alapján.

6. Az 1979. évi gázkitörés során történő felszíni és talajvíz felhasználás sem eredményezhette a perbeli földterület kiszáradását. A szakvélemény szerint a felhasznált vízmennyiség egyrészt visszapótlódott, másrészt a peradatok szerinti 30.000 köbméter víznek, sőt még e mennyiség néhányszorosának az egyszeri kivétele sem okozhatott lokális talajvízszint-csökkenést, illetve nem eredményezhette a felperesi kút kiszáradását. A regionális rendszerben tárolt nagymennyiségű felszín alatti vízkészlethez képest ugyanis elenyésző mennyiségű 30.000 köbméter víz egyszeri kitermelése. Ezen túl ennek a körülménynek a talajvízszint-csökkentő hatása ellen szól az, hogy a peradatok szerint 1975. óta folyamatos a talajvízszint-csökkenés mértéke. A talajvízszintet mérő kutak adatai nem tartalmaznak ugrásszerű változást a perbeli időszakban sem a zsanai gázkitörés idején, sem azt követően. Ha valóban hozzájárult volna jelentős mértékben a talajvízszint csökkenéséhez az, hogy a gázkitörés elfojtásához az alperes nagymennyiségű felszíni, illetve talajvizet használt fel, akkor a gázkitörést követően hirtelen jelentős mértékű talajvízszint-csökkenésnek kellett volna bekövetkeznie. Ezt azonban az adatok nem támasztják alá.

Összességében - **/szakértő 1/** szakvéleménye alapján - az állapítható meg, hogy a felperesi ingatlanokon bekövetkezett talajvízszint-csökkenést 99 %-ban a felszín alatti víztermelés elmúlt évtizedekben bekövetkezett felfutása, és csak maximálisan - 1 %-ban - a környező vízkivételek okozhatják. A felperes által hivatkozott két méter körüli talajvízszint-csökkenésből mindössze néhány centiméter az, ami az alperesi tevékenységre visszavezethető, ez pedig nem eredményezheti a felperes károsodását.

A felperes által felhozottak nem alkalmasak arra, hogy a fentiek ellenkezőjét igazolják. Az Országos Meteorológiai Szolgálat felperes által hivatkozott adatai Kiskunhalas térségére vonatkoznak, márpedig az időjárási viszonyok változása és annak a talajvíz mennyiségére gyakorolt hatása - a korábban már részletezettek szerint - csak az adott víztest egészét illetően vizsgálható. A tanulmányok pedig azt támasztják alá, hogy a térség egészét illetően az éghajlatváltozásnak a csapadékmennyiség csökkenésében is megnyilvánuló hatása döntő szerepet játszik a térség kiszáradásában. Nem alkalmas a felperesi állítás bizonyítására az a körülmény sem, hogy esetlegesen a gázmezőtől távolabb eső, felperesével szomszédos területeknél a kiszáradás kisebb mértékű (növényzet zöldőbb, dúsabb stb.). Ezt ugyanis számos más tényező is befolyásolhatja, így a területek tengerszint feletti magassága, a növényzet jellege, a talaj összetétele, minősége, a termelési technika, az öntözés, stb. Alaptalanul hivatkozik a felperes arra, hogy a szakvélemény szerint az alperes által létesített csőkutak hatása 800 méteres távolságban fejt ki két métert meghaladó vízszintsüllyesztő hatását, károsítva ezzel az általa művelt területeket. A szakvélemény e megállapítása ugyanis arra az esetre vonatkoztatható, ha az alperes kútjai a talajvízadót csapolják meg, ez azonban a perben bizonyítást nem nyert. Másrészt ilyen hatás csak akkor jelentkezhet, ha a

teljes vízmennyiséget egy kúttal termelik ki egy adott területen belül, több kút üzemeltetése esetén - mint a perbeli esetben is - a hatás nagyságrendileg lecsökken.

A csatolt magánszakértői vélemények sem értékelhetők a felperes előadását alátámasztó bizonyítékként. Mindkét szakértői vélemény lényegében csak megállapításokat tartalmaz anélkül, hogy ezeket szakmai érvekkel, adatokkal, számításokkal, logikai levezetéssel alátámasztaná. **/szakértő 2/** szakértő kizárólag a Kiskunmajsa környékén mért csapadékmennyiségre vonatkozó adatokat használja fel véleményében, ezek azonban önmagukban a már kifejtettek szerint nem perdöntő jelentőségűek, hiszen a csapadékvíznek, mint bejutó vízmennyiségnek a talajvízszintre gyakorolt hatása az egész víztest tekintetében vizsgálható,. Ezért önmagában az, hogy a víztesten belül egy kisebb körzetben nem volt csapadékhiány, nem jelenti azt, hogy az egész térségben jelentkező csapadékhiány ne befolyásolhatta volna a talajvízszint mértékét a felperesi ingatlanokon is.

A fentiekben írtak miatt a felperes által felajánlott bizonyítás lefolytatása is szükségtelen.

A kifejtettekre tekintettel nem bizonyítható az okozati összefüggés fennállása az alperes bányászati tevékenysége és a felperes gazdálkodásában bekövetkezett károsodás között, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság közbelső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A felperes pervesztessége folytán köteles a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviselőjével felmerült, s a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet alapján megállapított első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

A per tárgyi költségmentessége folytán le nem rótt eljárási illetéket valamint az állam által előlegezett szakértői költséget a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 14. §-a alapján, a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az állam viseli.

S z e g e d, 2009. január 14.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Dr. Rakita Zsuzsanna sk.
a tanács elnöke	előadó bírő	táblabíró